

pd

paměť a dějiny

Revue pro studium totalitních režimů
2009/03, ročník III, doporučená cena 75 Kč

Divoký západ si z našeho státu už dělat nedáme...

Průběh demonstrací
21. a 22. srpna 1969 v Brně

Pakt

Sovětsko-nacistická
jednání v prvních
týdnech války

„Vražda Martina Šmída“

Příběh studentského
prohlášení z 18. listopadu
1989

Když mě chcete, tak si mě odneste

Se Stanislavem Devátým o Zlíně,
konspiraci, Gándhím, pasivním odporu
a životě v ilegalitě

Velvyslanectví ČR v Lucemburku, farnost kostela sv. Cyrila a Metoděje
v Karlíně a Národní informační a poradenské středisko pro kulturu
za finančního přispění
Ministerstva kultury ČR, Magistrátu hlavního města Prahy a Pražských
vodovodů a kanalizací
pořádají pod záštitou náměstkyně primátora Markéty Reedové

Komorní orchestr Akademie Praha

Dirigent Pavel HRYZÁK

**KONCERT PRO DVOJE HOUSLE A ORCHESTR D-MOLL
J.S. Bach**

housle Jiří ČTYROKÝ a Miloslav OSVALD

**SMUTEČNÍ HUDBA PRO VIOLU A SMYČCE
P. Hindemith**

viola Cyril KLUČKA

**MEDITACE NA STAROČESKÝ CHORÁL SVATÝ VÁCLAVE
J. Suk**

v české premiéře

REQUIEM za JANA PALACHA

Dafydd BULLOCK (Wales)

Mosel Voices (Lucembursko)

sbormistr Dafydd BULLOCK
soprán Danièle PATZ
varhany Adrien THEATO

v neděli 1. listopadu 2009 v 19. 45 hod.

**Kostel sv. Cyrila a Metoděje v Karlíně
Karlínské nám., Praha 8**

Vstupné: dobrovolné

Vážený čtenáři,
další číslo revue *Paměť a dějiny* vychází u příležitosti mezinárodní konference *Dvacet let poté / Twenty Years After*, kterou pořádáme ve spolupráci s ministerstvem kultury jako svou nejdůležitější akci ke kulatému výročí pádu komunistických režimů v Evropě.

Jeho skladba je tentokrát vedena snahou prezentovat závažné historické události let předchozího století končících devítkou. Václav Veber ve svém článku *Pakt. Sovětsko-nacistická jednání v prvních týdnech druhé světové války* hodnotí souvislosti tehdy šokujícího aktu spolupráce z léta 1939 se značným zahraničně-politickým dopadem, otevírající cestu ke druhé světové válce, dohody dvou totalitních režimů o násilné likvidaci Polské republiky. Jak již samotný název *Formování československého zahraničního odboje v prvním roce okupace* napovídá, věnoval se Ladislava Kudrna ve svém textu mapování stále ještě v úplnosti neznámého formování československého vojenského odboje v zahraničí, které započalo ihned po 15. březnu 1939.

V letošním roce nebylo možné pomínout ani události prvního výročí okupace Československé socialistické republiky vojsky armád Varšavského paktu. Jan Břečka v materiálu

Divoký západ si z našeho státu už dělat nedáme... vyčerpávajícím způsobem zachytil průběh demonstrací 21. a 22. srpna 1969 v Brně, včetně tragických osudů dvou mladých lidí, jejichž oběti nejvyšší si musíme stále připomínat: Danuše Muzikářové a Stanislava Valehracha.

Ve stručném příspěvku „*Vražda Martina Šmída*“ jsem se vrátil do období krátce po rozehnání naší studentské demonstrace ze 17. listopadu 1989, kdy jsem se snažil (i pro sebe) znovu si ujasnit sled dalších událostí a souvislostí vztahujících se k jednomu z prvních studentských prohlášení vyhlazujících mj. okupační stávkou, jehož originál jsem objevil ve svém osobním archivu.

Specifickým a velmi silným příspěvkem o lidském přátelství a solidaritě politických vězňů je článek Karla Tejkala *Leopoldovský památníček Vojtěcha Klečky s podtitulem Listy síly, vzdoru a naděje*.

Jako příběh 20. století jsme zařadili rozhovor Jaroslava Rokoského *Život je ztrátový* o životní pouti Dory Peškové, jedné z žen, která přežila pobyt ve vyhlazovacím táboře Osvětim.

Zajímavým připomenutím nelehké situace léta 1939 v českých zemích je materiálově bohatě podložená studie Jana Vajskebra a Radky Šustrové *Německá bezpečnostní opatření v Pro-*

tektorátu Čechy a Morava na začátku války, jež rozšiřuje naše poznání o budování nacistického mocenského a represivního aparátu.

V článku *Případ Zdeněk Boček a spol. Studenti práv Univerzity Karlovy proti totalitě* obrátil Jaroslav Rokoský pozornost k činnosti odbojové skupiny kolem syna náčelníka hlavního štábu čs. armády gen. Bohumila Bočka, jejich perzekuci a pobytu v komunistických žalářích.

V rámci prezentace činnosti Ústavu pro studium totalitních režimů i Archivu bezpečnostních složek vás zároveň informujeme o turné výstavy *Praha objektivem tajné policie* po Spojených státech amerických, které bylo zahájeno ve Washingtonu, D. C., na půdě Woodrow Wilson International Center for Scholars, s nímž jsme při příležitosti konference *Intelligence Activities and Cooperation between the KGB and Local Intelligence Agencies in Eastern Europe* podepsali memorandum o vzájemné spolupráci.

Na domácí půdě jsme uspořádali výstavu *Brno v srpnu 1969*, která byla otevřena v centru této moravské metropole, a výstavu *Tváře moci ve Slaném*, která poprvé na regionální úrovni prezentuje konkrétní zařazení a činnost místních příslušníků Státní bezpečnosti. V neposlední řadě stručně informujeme o průběhu úspěšného sympozia k 70. výročí vypuknutí druhé světové války.

Pokud mohu být v závěru editoriału trochu osobní, dovolím si zdůraznit, jak jsem hrdý, že jsem krátce před uzávěrkou tohoto čísla obdržel jako ředitel Ústavu pro studium totalitních režimů a nadřízený Archivu bezpečnostních složek – vlastně jménem všech svých kolegů – významné ocenění: Svatováclavskou medaili.

Jsem rád, že i v současné hektické a pro mnohé nejednoznačné době je možné se zastavit a seriózně zhodnotit, co vše náš kolektiv pro českou společnost (včetně reprezentace ČR v zahraničí) byl schopen v tak krátkém čase, který nám byl zatím vymezen, uskutečnit.

Za všechny děkuji.

pd